

Nº 13

NÁDLER ISTVÁN (1938) Bartók, 1981

NÁDLER ISTVÁN (1938)

Bartók, 1981

Akril, vászon | Acrylic on canvas, 70 x 50 cm

Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Nádler István 1981

Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Nádler István 1981 Bartók: Fából faragott királyfi

Hátoldalon ajánlás | Dedication on the reverse: Sissynek és Mikinek Pista 1994.3.13.

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| egykor német magángyűjteményben

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED:

| István Nádler. Holbein Ház, Augsburg, Németország, 1982.

Kezdő ár | Starting price: 7 500 000 Ft / 18 987 EUR

Becsérték: 10 000 000 - 15 000 000 Ft

Estimate: 25 316 - 37 975 EUR

1. Bartók Béla
Fotó: Kováts István

2. Nádler István
Fotó: Fényer Tomás

A hetvenes évek legvégén, nagyjából a posztmodern fordulattal párhuzamosan (és attól nem is teljesen függetlenül), Nádler István művészete egyaránt fordulóponthoz jutott. Egy több mint egy évtizedig tartó geometrikus korszak, egy éveken át épített gondolatcsarut zárult le ekkor. *„A vásznon az intenzív kék és vörös szín lassanként tört színeknek adta át helyét, a jellegzetes, átlósan metszett vagy diagonális tengelyek mentén mozgó, geometrikus motívumok kisebbedni, ritkulni, fogyni látszóttak. A színes síkok mögötti fehér, halvány okkeres háttérmező ugyanakkor megnőtt, csaknem végtelenné tágult, tiszta, levegős közeggé transzformálódott, benne szabadon, de a korábbi kompozíciókból megőrzött lörvények szerinl lebegtek - hajlogatott papírpülökhöz, sárkányokhoz hasonlóan - a színes képelemek”* – foglalta össze e folyamatot Kovalovszky Márta.¹ Így bevallottan, az 1980-1981-es időszakot Nádler a kísérletezésekre, útkeresésre fordította. Az ekkor készült művek azt mutatják, hogy több irányba tapogatózott. A konkrét munkában és a merre tovább kérdésében Nádlernek leginkább a zene volt segítségére. A képzőművészet és a zene mindig is kölcsönösen hatással voltak

egymásra, de a modernizmustól (és különösen az absztrakt irányzatoknál) a kapcsolat meghatározó. Elég csak Kandinszkij és Bach, Wágner, Schopenhauer; Mondrian, Kupka és a jazz imádatára gondolni. A zenére sokan úgy tekintettek, mint ami a festészetet segítheti felszabadítani az irodalmiasságtól, mivel az egyetlen művészeti ág, amelyben a forma és tartalom elválaszthatatlan, mi több, azonos. Az említett művészekhez hasonlóan, Nádler sem ihletet várt a zenétől, se nem annak képi illusztrációit akarta nyújtani, hanem a zenében (mindenekelőtt majd a kortárs zenében) az általa keresett képnyelvi, kompozíciós lehetőségek párhuzamait találta meg. *„Először, a grafikai lapokon, a kalligráfia befele figyelő gesztusai felé próbáltam elindulni, de itt nagyon bénított a pollocki belső automatizmus analógiája. Ezután visszanyúltam a sorozatkészítés alapállásához. A sorozatoknál is, a zenéhez hasonlóan, az idő szerepe foglalkoztatott, amit úgy tettem át a jelenbe, hogy a gesztusok folyamata sorokban áradó ecsetnyomokká, azok történéseivé alakult. [...] Érdekesen segítettek az akkori zenével kapcsolatos olvasmányaim is, nemcsak a vizuális gondolkodás beidegzett mechanizmusain lazítottak, hanem egyben*

új felelőségekre is felhívták a figyelmemet” – nyilatkozta a művész.² Az itt látható festmény (amely egy hét darabos sorozat része) is e átmeneti korszak eredménye, noha inkább lézisz mű, mint kísérlet: egyfelől, mert a belengetett új festőiségnek nem találni nyomát, expresszív gesztusok helyett még (feltűnően) konstruktív rend uralkodik a képen. Ami utal Bartók *A fából faragott királyfi*jának kompozíciós megoldására, amely lényegében a dialektika elvére épül. *„Az első rész a királykisasszony és a fabábó táncának befejezéséig terjed. A második, amely az elsőnél jóval nyugodtabb, tipikusan középtétel jellegű, és a fabábó újra való megjelenéséig tart. A harmadik rész tulajdonképpen megisméllése az elsőnek, de az első rész tagozódásának fordított sorrendjével, amit a szöveg természetesen még megkövetel”* – írta Bartók.) Figyelmeztetés vagy példa tehát Bartók Nádler számára, aki látszólag visszafelé, pályakezdő éveinek vallomásos-személyesebb, expresszívebb kompozíciói felé indult. Valójában azonban művészetének alapp princípiumaihoz fordult, és azokat szintetizálta immáron érett korszakában.

FÖLDES LÉNA

3. František Kupka: 'Átlós síkok', 1931
Národní Galerie, Prága, Csehország

4. Walter Dexel: Vertikális kompozíció, 1922-23/1964
magántulajdon

¹ Kovalovszky Márta: Gesztus és szisztéma. Nádler István újabb munkáiról. In: Művészet 1982/3., 12.
² Nagy Zoltán: Zenére forgó. Beszélgetés Nádler Istvánnal. In: Művészet 1986/1., 28-29.